

Előfizetési feltételek:
Videkre postán vagy helyben hához
(bordva.)
Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyen száma 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
6-hasabos példány egyszeri hirdetésnél 12.
két-szeresnél 10. három-szeresnél 8 kr.
A nyilvántartási példány 50 kr.
Helyegdíj külön 50 kr.
Hirdetmények elfogadásának a ki-
adóhivatalon kívül egyedül **Hausen-**
stein és Vogler hirdetésfelvételi
hivatalában Budapesten: Forrttya-utca
3. sz. 1. em. Beza: Wallfischgasse 10. sz.
Prága: Graben 27.

KÖZÉPPART

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, kalap-u. 15. sz. I. em.
A lap szerkesztéséért minden köz-
lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
Bármentetlen levelek csak lemezt e-
zektől fogadottnak el. — Kéziratok nem
adók vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint (**Mer-**
tész József könyvnyomdai irodája)
hova a lap anyagi részét illető közle-
mények (előfizetési pénzek, hirdetések
kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, mártius 12.

Több szász-nemzetiségű képviselő jónak látta a crisis jelen percét egy kis házipör lebonyolítására fölhasználni, és kilépésüket a Deák-körből illetőleg a Deák-pártból kijelenteni.

Mi ez eseményt őszintén üdvözljük mint olyat, mely a helyzet tisztázására szolgál.

Ha szükségesnek tartjuk a valódi parlamentarismus meghonosítására azt, hogy a pártok nem a közjogi kérdés mellett vagy ellen, de politikai elvek szerint alakuljanak és tömörüljenek, ugy nem kevésbé észszerűnek tekintjük azt is, hogy mindazon fraktiok melyek, külön, a nemzet mint egész nem érdeklő aspirációkkal bírnak, váljanak ki azon nagy pártokból, melyek a dolgok természetes menetében hivatva vannak a változó többséghez képest egymást minden megrázkódtatás, és az állami organismus fölzavarása nélkül az ország kormányában fölváltani.

Hogy a Deák-pártból kilépett, ugynevezett ó-szászok hová fognak fordulni azt nem tudjuk, de kisebb gondunk is nagyobb ennél, mert ugy vagyunk meggyőződve, hogy a magyar képviselőház egyik pártja kebelében sem található helyet azok, akik közreműködésüket csak a kiváltságos állás nagyon is drága áráért hajlandók följánlani, s itt a szélesbáloldalt sem vesszük ki, mely ugyis megszokta már az ugynevezett nemzetiség kompániáját, s attól ép e perczen készűl megmenekülni.

Valószínű tehát, hogy az új-szászok külön fraktiót fognak képezni, ami legközelebbi időben az elégitetlen serb és román nemzetiségi képviselők részéről is várható.

S ez rendjén is van így, mert valóban botrányos — mi legalább mindig annak tartottuk — ha a specialis és még hozzá államiságunkkal el-lentétben álló érdek, akár az olesó hazafiság és demotratia, akár a közjogi alap köpenye alá buvik.

Am érezzék azok, akik a magyar államban külön statust akarnak képezni, az ily aspiratio elkerülhetetlen következményét, t. i. az elszigeteltség és tehetetlenség súlyát.

S ez alkalomnál szó nélkül nem hagyhatunk egy oly conjuncturát, melynek bekövetkezését a nemzetiségi fraktiók fitogtatni szeretik s melylyel szívesen gyakorolnának pressiót, ha csak találkoznék valaki, aki megijedne, s ez a horvát képviselők támogatása.

Még ha ez eset be is következne, ámbár nem hihetjük, hogy bekövetkezik, veszélyt még akkor sem hozna magával.

Igaz ugyan, hogy ily esetben a dissidensek számra nézve tekintélyes csoportot képeznének, de harcra kéne ellenük az egész ház, s vetelkednék minden párt abban, hogy a magyar állam elleneit illő határok közé szorítsa. Tanulságul szolgálhat e tekintetben azon pártolás, melyben a kormánybomlás közepette csak nem rég Szapáry gróf részesült.

A horvát képviselőkről fölteszük különben, hogy szűkebb hazájuk érdekeinek sokkal finomabb érzékével bírnak, mint sem kedvük lehetne egy veszett ügy bajnokaivá lenni.

A mind sürűbben mutatkozó jelenségek oda utalnak, hogy talán már a legközelebb jövőben, és ha nem, előbb-utóbb bizonyára, parlamentünkben is azon természetes pártállások fognak kifejlődni, melyek egyedül képesek a parlamentarizmus rendszerénél a különböző elvek behatását az államintézményekre egyensúlyozni, s az egy kap-tára huzás veszélyétől óvni meg a politikai intézményeket.

Nálunk is kell, hogy legyen liberális és conservatív párt, mely egymással küzdjön a többség-ért s az azzal járó kormányért.

A jövőre ezélozunk inkább mint a jelenre midőn kimondjuk, hogy óvakodjék minden párt

oly szövetségesek segítségével mint például az ó-szászok buktatni meg ellenfelét, mert ez Pyrrhus győzelménél rosszabb volna.

— **Tisza Kálmántól** a „Hon“ mai számában a következő levél jelent meg:
Kedves barátom!

A „Hon“ ma reggeli számában foglalt azon tudósítás folytán, mely azon kihallgatásra vonatkozott, a melyet nekem ő fölsége adni kegyeskedett, egy helyreigazítás tételére kértem föl a „Hon“ szerkesztőségét.

A mai esti lapban jelent is meg egy nyilatkozat — mint mondatik az én fölszólításom folytán — de azon nyilatkozat nem az mint, amelyet közöltetni kértem.

Most tehát kérlek, légy szíves a „Hon“ holnap reggeli számában közölni a következőket:

En azokat, a melyeket magam nyilatkoztattam, nem tartottam elvtársaim előtt eltitkolandóknak, de azon közlemény tudtom s akaratomon kívül történt; s ezért most nem tartanám helyesnek, hogy annak hibás állításait kiigazítsam vagy hiányait kipótoljam, hanem arra kérek mindenkit, hogy az említett vagy más hasonló közlemény után — mely a dolog természeténél fogva csak is hiányos és a biztos alapot nélkülöző lehet — el ne induljon.

Tisza Kálmán.
E levél igazolja azokat, mik lapunk mai számának vezércikkében elmondattak. Annak jelzésére egyébiránt, hogy balközépi körökben ezen ügy fölött hogyan gondolkodnak, közöljük az „Ellenőr“ mai számának idevonatkozó megjegyzését:

Azok, kik a király által meghívatott, hogy elmondják nézeteiket a válság természetéről és követelményeiről, most élvezik már azon szerencsét, hogy nem beszélhetnek semmit, ha csak kitenni nem akarják magokat az általuk mondottak mesére fordításának. Így járt Simor primás, így Ghyeyz Kálmán s így Tisza Kálmán is azon értekezésekre vonatkozólag, melyek ő fölségénél történtek.

Hogy a meghallgatott államférfiak nem titkolták el illető elvárataik előtt azt, ami iránt a király által megkérdeztettek, az igen természetes, mert hiszen nem conspirálni, hanem véleményüket őszinte és kötelességszerű nyilváníására mentek a fejedelemehez. De hogy abból, amit elvárataikkal tudattak, mint saját (különben is jól ismert) nézeteiknek. O fölsége előtt történt nyilváníását, a ferdítő khaság és idétlen malitia antioalitióális buzgalma kikapjon egyes tételeket s össze-vissza firkáljon mindenféle pletykát, melyben még a fejedelmet sem tartózkodik megbeszélteni: az valóban olyan illetenség, mely a politikai komolyság és jóhiszeműség iránti érzék-képességnek teljes elompolásáról tanusodik. Egyébiránt ismeretesek már az ilyen fogások eléggé s biztosíthatjuk olvasóinkat, hogy a coalitióonak — ha ez különben létrejöhet — egy hajszálnyit sem árthatnak, sőt mulatságára szolgálnak.

— **A mai nap legérdekesebb** híre a szász országgyűlési képviselők strikója. A Deákkör elnökével ugyanis Gull József, Dörr Samu, Dekáni Gusztáv, Trauschenfels Emil és Dekáni Károly képviselők azt tudatták, hogy a Deákkörnek, Kapp Gusztáv, Mangesius Károly, Kasper Mihály és Sachsenheim Albert képviselők pedig azt, hogy a Deákkörnek és pártjának megszüntek tagjai lenni.

A kérdéses levelek március 10 és 11-ről keltek, s részint egyszerűen a kilépést tudatják, részint a „megváltozott viszonyokkal“ indokolják azt. Két képviselő levele német, Dekáni Károly pedig úgy írja alá magát, hogy „reichsrath.“

— **A helyzetéről** a „Pesti Napló“ ban a következőket olvassuk:

A coalitióonalis miniszterium ügyében, a magán-tárgyalások a mai nap folyamában, konkrét kérdések körül folytatottak. Andrassy Gyula gróf külügyminiszter ma reggel Budapestre érkezett, ő fölsége által d. e. fogadtatott, s a mai nap folyamában mind b. Sennyével, mind Tisza Kálmánnal értekezletei lesznek, vagy tán, mikor e sorokat írjuk, ez értekezletek meg is tartattak.

— **A 9-es bizottság** végre tegnap teljesen befejezte működését, miután azonban Széll Kálmánnak a jelentés összeállítására körülbelül 7—8 napra lesz szüksége, a 21-es bizottság aligha megtarthatja legközelebbi ülését e hó 18-ka előtt.

— **A „P. L.“** értesülése szerint ő fölsége a király táviratilag üdvözölte Streymar, osztrák cultusminiszter a felelősségi törvényjavaslatok tárgyalásának zártakor elmondott beszédét.

Horn Ede az adó-reformokról.

— Második fele. —

Szerencsére nem hiányoznak fényűzési tárgyak és élvezetek, a melyeket az épen tett két megjegyzés sem egyike sem másika nem érint. . . Csupán példaképen

említek néhány fényűzési adót, melyeknek behozatala ellen alig emelkedhetnék komoly észrevétel, egyet pedig a melynek behozatalát részemről határozottan ohajtan-dónak tartom.

A mi az első osztályt illeti, alig emelhető komoly kifogás a ló-és fogat-adó ellen. Magától érthetőleg ez nem azon lovak és kocsikra értendő, melyeket az illetők üzleti tevékenysége vesz igénybe; ezek már a föld és kereseti adó által érintettek. Hanem a ki saját maga vagy hozzátartozói kényelmére különösen tart lovakat és kocsit, az a vagyonság egy bizonyos mérvét élvezi vagy tettei; rá nézve 20—50 forint évi többadót könnyen eltűrhető volna. E miatt ő a lovak és fogat tartását alig hagyná el; hátrányos befolyástól a lötenység vagy kocsigyártásra alig lehet hát tartani. . . Ha be is áll ez, némely ritka esetben, e kis baj könnyen eltűrhető az adó állampénzügyi haszna tekintetéből. Az utóbbit még csak tájékozólólag is lehetetlen meghatározni mindaddig, míg a szükséges tájékozó pontok különös hivatalos föltele nem történik meg. De ha föl vesszük — a mi bizonyára nem túlzás — hogy a Magyarországon levő lovak (az 1870-iki számlálás szerint 2.179,811) mégcsak negyvened része (2 $\frac{1}{2}$ %) az adó alá esnek és az adó egy fényűzési lóra 10—10 forinttal szabotnék, mégis adna ez félmillió forintot és többet is.

A sok oldalról ajánlott zongora-adó ellen sincs ellenvetésem. Tisztelet a művészetnek; a zenei képzésnek, általában a zenei érzéknek terjesztése is megérdemli, hogy támogattassék és elősegítettessék. Ez azonban nem jár egyre a zenei kényszeroktatással, a melynek szegény gyermekeink közül százan és ezeken ki vannak téve, az ártatlan szomszédok fölkínzásától egészen eltekintve. Lehetetlen azon kicsinyek számát megállapítani, kik, nélkülözven minden zenei érzéket, éveken át kinoztatnak zeneórákkal, hogy midőn felnőttek, a hangjegyeket örökre eldobják; ha ezek az így kin és unalomban eltöltött idő felerészét gyakorlatilag szükséges, képeességöknek megfelelő tárgyak tanulására, másik felét játéokra és testgyakorlatra fordítanak; testileg és értelmileg sokkal egészségesebb nemzedéket látnánk felnőni. Ha a zongora-adónak, melyet épen ezért nem akarnék nagyon alacsonyra szabni, az volna következése, hogy a családtagja a zongora vételét és használatát érettebben megfontolva sok közülök a drága fényűzési cikkről lemondana: én ebben semmi esetre sem láték szerencsétlenséget; ellenkezőleg. Bármint legyen is ez: a zongora birtoka, ha csak nem kenyérkereseti eszköz, bizonyos vagyonságot tételez föl, mely adóttöbbletet elviselhet; ha ez nem lehet, vagy nem akarja, ugy elhárítja magáról az illető a terhet; mert zongorát nem kénytelen bírni.

Mint határozottan ajánlandó fényűzési adót tekintem a cseléd-adót. Ez létezik Angliában, Belgiumban, Hollandiában; behozatala nálunk különösen észszerű volna. A nyugatit, ki bizonyos időt itt tölt és alkalma van, társadalmi viszonyainkat megismerni, semmi sem emlekezeti jobban a kelet közelvöltára, mint a visszaelés, mely általánosan üznek a cselédtartással. A legszerényebb polgári család (hivatalnok, kiskereskedő vagy ipartűző), a mely Párisban vagy Berlinben talán egy szolgálatot sem tartana, hanem „femme de ménage“-t, kiszolgálót keresne, Budapestten rendszeren két cselédet tart; ha több gyermek van, hármat, sőt négyet is. A nagyobb vidéki városokban, ahol a fényűzés sok tekintetben még esztelenül üzetik, a vidéken, ahol az embererő kevésbé kíméltetik, mint a fővárosban, a cselédfényűzés hasonló vagy még nagyobb mérvben nyilatkozik. Bért, élelmezést, lakást stb. beleszámítva, egy nőcseléd kerül Budapestten havonta legalább 25, egy férficseléd legalább 30 forintba; ez tesz egy évre 300, illetőleg 360 forintot. Ha a vidéken ezen összeg két harmadát számítjuk: az 200, illetőleg 240 forint. Ha tehát valaki a valódi szükségén felül — ilyennek ismerek el egy eselédet két gyermek mellett, kettőt nagyobb gyermekszám mellett, — ezen állandó több kiadást egy vagy többször megteszi, már akár saját kényelme végett, akár a „világ“ kedveért, annak van vagyona, vagy kellene legalább lenni, évi 50—100 forintnyi többadót minden tulságos terheltes nélkül elviselhetni. Ha nincs, vagy pedig nem akarja azt viselni, s ennek folytán korlátozza eselédéi számát, — annál jobb.

Igen is, annál jobb. Ez által oly reform éretnek el, a melynek társadalmilag és nemzetgazdaságilag csak jótékony hatása lehetne. A tulságos cselédtartás első következése a házi asszony snmmit sem csinálása. Egyáltalán nem kívánom, hogy a férjhez ment nő a szerzési tevékenységre szorítottassék; mindig egészségtelen gazdasági és társadalmi viszonyokra mutat, ha ennek szüksége nagyobb mérvben lép elő. De a szerzési tevékenységtől azért meg kell szabadulva lennie, hogy feleségi, házi-asszonyi és anyai kötelességeinek teljesen odaadhassa magát. Hogy azonban — mint a mi az eset tulnyomólag a mi polgári osztályunknál — a férfi éjjel és nappal fusson, dolgozzék és keressen, a nő a nap felét a toilette-tükörnél, vagy regényt olvasva a divánon, a másik felét pedig látogatásokat téve, sétálgatva töltse, míg házában minden, a gyermekeket is beleértve, a cselédekre van hagyva: azt sem méltányosnak, sem észszerűnek nem

Huszár Imre

találhatom. A férfi szerencsének mondhatja magát, ha ettől csak tárczája és háztartása szenved; a kenyérlés minden bűn kezdete.

Ehhez járul a cseléd tartási fényezés káros befolyása a nemzetgazdasági tevékenységre. A földművelés, ipar- és kereskedés mind panaszoknak a munkaerők hiányáról s annak rendkívüli drágaságáról; a panasz nagyon is alapos, és a panaszolt baj gazdasági hátramaradásunk fő okainak egyike. Azonban, hogy határozza el magát a szegényebb ifju is a savany munkára, ha, mint szolgál, fél vagy egész semmittevésért is könnyebb és kedvesebb alkalmazást talál? Az 1870-ik népszámlálás mutatja, hogy személyes szolgálatra (bele nem érve inást, szőlőt stb., aki egyszersmind a keresetben alkalmaztatik) van alkalmazva 1.143,075 egyén vagyis 766,156 egyénnel (200 százaléka) több, mint az 1857-ki népszámláláskor! Ezzel szemben ugyanazon tizennégyévi időközben az iparnál alkalmazott munkások száma csak 173,536-al emelkedett, és az 1870-ik népszámláláskor még távolról sem érte el a pusztán személyes szolgálatra alkalmazott egyének egy harmad részét (355,873.) Egészen ázsiai állapotok! Nem lehet elég határozottan harcolni ellene. Ha a cselédadó segít ezen: nagyon áldásosan fog működni.

E miatt az adótételt sem tenném nagyon alacsonyra; mintegy 30, 40 és 50 forint a vidék, város vagy nagyváros szerint minden cseléd után az első és illetőleg nagyobb családnál, a második cselédén tul.* Megengedem, hogy az arisztokrát és plutokrát család, és a mi a társadalomban megfelelő rangot foglal el, nem fogja a nagyobb cseléd-számot az „álláshoz mért“ élethez „elengedhetlen“ nek tartani; legyen kedve szerint. De az a család, a melyik 5—10 inas és szobaleányt tart, bir arra is vagyonnal, hogy évente 3—400 forinttal több adót fizessen; hogyha egyet elereszt ebből, hogy a többiek adóját e megtakarításból fűdözze, ugy az adó mellékelését is elérte. Még nagyobb mérvben lesz ez az eset, ha az adónak sikerül a polgári háztartásokban csökkenteni a cselédfényűzést, és azáltal a háziasszonyt kötelességei közvetlenebb teljesítésére serkenteni.

Igaz, hogy a nemzetgazdasági vagy társadalmi reform nem épen földadata az adótörvényhozásnak; mindazáltal nem baj — sőt ellenkezőleg, — ha ez a pénzügyi eredmény mellett is elértek. Ez az eset a javasolt adónál. Aki cselédviszonyainkat ismeri, be fogja látni, hogy azon 1.143,075 szolgáló és szolgálatból, kiknek létét az 1870-dik népszámlálás konstata, legalább is egy jó negyed rész nélkülözhető, ha magunkat kissé az ázsiaiból az európai háztartás módjához közelebb akarjuk hozni. Ez tesz mintegy 300,000 elbocsátható szolgát. Föltéve, hogy az adó 100,000-nek tényleges elbocsátását eredményezi, a többi 200,000 pedig továbbra is megtartatik és átlag negyven frrtal megadóztatik, ez által a földművelésnek és iparnak visszaadunk 100,000 pár munkaképes kart, más oldalról pedig az államkincstárnak 200,000 × 40 = 8,000,000, mondá nyolcz millió frrt kerestünk.

Nemzetgazdasági és állampénzügyi viszonyainkat tekintve alig tudnám megmondani, vajjon az előbbi vagy az utóbbi tekinthető e nagyobb nyereseménynek?

Ismétlem, a fényűzési adók iránt pozitív javaslatokat nem akarok tenni, csak példákat hoztam föl; ezekből, azt hiszem, kiviláglik, hogy ezen az uton a lakosság zömének valódi megterhelhetése nélkül a megszorult államkincstárba 8—10 millió forintnyi évi jövedelmet lehetne szerezni.

* Angliában az első cseléd fizet 1 font 1 sh. (10 és fél frrt ezüstben); minden további 3 frrt 11 és fél sh. fizet. Belgiumban az adó a cselédnek számához képest 6 frrt 36-ától 14 frrt. 84 centig. Hollandból 5—40 frrt ingadozik.

A „KÖZÉPPÁRT“ TÁRCZÁJA.

A zenekedvelők együletének hangversenye.

(Szerdán, márczius 11-én; a vigarda nagy termében.)

Bach, Mozart, Haydn és az élő zeneszerzők közül Liszt Ferencz egy-egy műve képezték a mai est programját. A vigarda termei újra megteltek egészen, annak bizonyossága, hogy a zenekari hangversenyek nálunk nem divatból látogattatnak, hanem a szellemi szükségletek közé tartoznak. A műsor nem bir ugyan az újdonság ingerével, de azért nincs kifogásunk az előadott művek megválasztása ellen. A klasszikusok nestora, Bach J. S. művei még nem eléggé tágas körben ismeretesek a főváros zenekedvelő közönsége előtt, hogy föltétlenül ne helyeselnők, ha a lipcsei orgonaművész nevével minden idejében találkozunk. Haydn és Mozart zenekari műveiből pedig a kedély és érzelem oly bő forrása fakad, mely mindenkor üdülést, megnyugvást és gyönyört nyújt azon hallgatóknak, ki nem csupán a mester képzelem magas röptű termékei, vagy a hangszereles és hangfestés káprázatos mesterfogásai, hanem az érzelemvilág szívből fakadó hangjai iránt is fogékonysággal bir.

Haydn „D dur“ symphoniája — egy a 118 közül, melyeket a német instrumentál-zenének (legalább a symphoniák tekintetében) e termékeny megteremtője irt, kedélygazdag hangfestés, mely nem a gondolatok, vagy kivitelt nagyszerűsége által lep meg, hanem a mesterkéletlen érzelem közvetlenségével melegít. A kép, melyet e symphonia képzelmünk elé varázsol, nem vadregényes, bérzes és a képi fantáziáját fölízgató táj, hanem verőfényes rét, melyen a szemet élénk színű és igénytelen mezei virágok gyönyörködtek. A hangszereles még meglehetősen naiv és kezdetleges, de legalább sehol sem sért azon örökös zajjal és a hangszerek szakadatlan spektakulárával, (e szót nem a látézőkre, hanem a hall-

Hammersberg Jenő képviselő

különlvételénye, az ügyvédi rendtartásról szóló törvényjavaslatról.

Azon törvényjavaslatok között, melyeknek országgyűlési tárgyalása a beállott kormányválság folytán halasztást szenvedett egyike a fontosabbaknak az ügyvédi rendtartást tárgyazó.

A képviselőház jogügyi bizottságának retortáján a javaslat lényeges változás nélkül ment keresztül, s a bizottság által megállapított szöveg ugy alakjára, mint tartalmazta nézve csak oly kevésse kielégítő mint a miniszterium javaslata.

Nem akarunk ezuttal a javaslat részletes bírálatába bocsátkozni, egyedül azon két különvételényt fogjuk ismertetni melyek a jogügyi bizottság egyes tagjai által a képviselőház elé terjesztettek.

Az egyik különvételény Matolay Etele s Lázár Ádám irták alá. Ez a törvényjavaslat azon pontját helyteleníti, mely szerint jövőre az ügyvédi vizsga csak négy évi joggyakorlat után volna letehető, s e részben az eddigi két évi gyakorlati idő megtartását javasolja.

A másik sokkal terjedelmesebb különvételény Hammersberg Jenő által adatott be, s míg első részben az ügyvédi vizsgálat megelőző képesítésre nézve szintén külön álláspontot foglal el, t. i. a jogtudorság kellékének kihagyását s a gyakorlati időnek három évre szabását indítványozza, — második részében a törvényjavaslat egyik alap elvét, az ügyvédi kamarák intézményét és hatáskörét támadja meg.

E kérdést a különvételény minden szempontból behatóan tárgyalván, tágabb körben való terjesztését kívánatosnak tartjuk, s azért a kérdésre vonatkozó lényeges részeit a következőkben közöljük.

A törvényjavaslat egyik alapeszméje, hogy az ügyvédi kar tekintélyének s érdekeinek megóvása végett az ügyvédek kamarák alakítására kötelezzenek, s hogy az ügyvédek és ügyvédjelöltek fölötti fölügyeletet és fegyelmi bíráskodást első sorban az ügyvédi kamarák gyakorolják.

Nem helyeselhetem magát az alapvet, nem a kiindulási pontot, mely főczélul az ügyvédi kar tekintélyét tüzi ki, s e czélból az ügyvédek és ügyvédjelölteket a hasonkereset módot folytató versenytársak visszaélésekre vezethető gyámkodásának vetve alá, a szellemi ipar terén a kézműipar köréből már minden civilisált államban kiküszöbölt czéhrendszert alapítaná meg, s mely nézetem szerint, a helyett, hogy a tőle várt üdvös eredményekre vezetne, ugy állami igazgatásunknak, mint az egyes honpolgárok érdekeinek s az egyes ügyvédek függetlenségének ártalmára lehetne.

A társulás, az egyesületek tevékenységének üdvös hatása az eszmék fejlesztésére, a tagok szellemi és szakbeli haladásának előmozdítására minden kétségen fölül áll. De ezen üdvös hatás az egyesületi jog természeténél fogva csak akkor fejlődik ki, ha a társulás önkényes s nem kényszerű, — s a polgári szabadságnak kétes jogossága megszorítása lenne bizonyos egyenlő foglalkozásu honpolgárokat egyletek alakítására s e czímen sokakra nézve terhes költségek viselésére kényszeríteni.

Még kevésbé lenni azonban helyes hazánk alkotmányrendszere s kormányzati viszonyai mellett a honpolgárok valamely osztályából alakított ily egyleteket hatósági jogkörrel fölrüházní, az egyenlő foglalkozásu s keresetmódu egyének fölötti fölügyeletet s bíráskodást a hasonfoglalkozásu érdekeltek kezébe tenni le.

Meggyőződésem egyrészt, hogy összes közigazgatásunk nehézkessége s költségessége főleg a hatóságok nagy számából, az igazgatás egyes ágazatainak túlságos részletezése s elválasztásából ered, s hogy a különféle szakhatóságok összeolvasztására, az igazgatás lehető egységesítésére, nem pedig ismét újabb hatóságok létrehozására kell törekednünk, — másrészt, hogy csak a teljes s a

érzékre vonatkoztatva, mely mögé annyi zeneszerző igyekezett elrejteti eszmeszegénységét. Ambar Haydn t közvetlen utódai messze tulszárnyalták, mégis ép oly helytelen és félszeg azon lenzés, melylyel az újabb zenearány föltétlen és kizárólagos csodáló a jó öreg „Haydn papáról“ beszélni szoktak, mert például Beethoven a zenefőnök, titáni szelleme dacára is alig érte volna el a zeneművészet tetőpontját, ha nem lettek volna oly magasztos mintaképei, mint Haydn és Mozart.

A második szám az „Aratók kara“ Liszt Ferencz „Prometheus“ című symphoniáj költeményéből. Valóban Prometheus a „Symphonische Dichtung“ zeneköltője, Az isteni szikra ég lelkében akár azon hangszert mellett üljön, melynek igazán „Isten kegyelméből“ királya, akár pedig egy nagy zenekarra bizza eszmének, érzelmeinek és képzelmeinek magyarázatát. Az egyszerű és nemes dallam, a jellemző hangfestés, mely élénk varázsolja a meleg nyári nap után pihenni induló aratók csoportját, a ragyogó hangszínelés, mely minden pillanatban a képnék egy újabb, fényes részletét világítja meg, csodálkozásra ragad a mester teremtő szelme és e szellem sok oldalúsága iránt, s egyuttal sajnáljuk, hogy csak töredékesen ismertük meg e művet, mely kétségkívül még igen sok zenészetű kincset foglal magában. A közönség viharosan kívánta e szám ismétlést, midőn Richter karnagynak sikerült Lisztet a terem valamelyik szögletéből előkeresni, hogy átvegye a hallgatóság közönetét és hódolatát, reméljük, hogy e zajos tetszés, melylyel egyelőre a köztünk élő nagy mester minden műve szokott találkozni, arra fogja indítani a zenekari hangversenyek rendezőit, hogy a jövő saison műsorába az egész zeneköltemény fölvegyék.

Ezután megszólaltak Bach J. S. „Suitejének“ (D-dur) tömör, izmos hangjai. Mintha egy óriás haladna el előttünk, kinek minden lépte mely nyomokat vés a sziklatalajba. A „Suite“ második tétele azonban nemesak meglepte, de el is ragadta a közönséget. Egy végtelenül nemes dallamu aria ez, melyet előbb a hegedű játszik s aztán az első és második részt átveszik a vonóhangszerek. A hegedű-sóló Krancsevics, a nemzeti színház

közigazgatás minden ágát felölélő önkormányzati rendszer adhat életrevalóságot és szilárd alapot parlamentális kormányformánknak.

A honpolgároknak foglalkozásuk szerint külön jogkörrel bíró testületekre osztása azonban nemesak ellentéte a helyesen értelmezett demokraciának, de az önkormányzatnak sem válik javára. Minden testületi szellem bizonyos kizárólagosságot, más állampolgárok irányában elzárkózottságot szül, s a testület tagjai köztevékenységük körét kasztjokon belül találván föl, elvonja a legjobb erőket az általános önkormányzattól, — nem is tekintve azon túlzott követeléseket, melyeket egy solidaritásban álló befolyásos osztály az állam s a többi polgárok irányában érvényesíthetne.

Elismerem, hogy az ügyvédekre bizott kiváltságos foglalkozás az azon fontos szerep, melyet az igazságszolgáltatás keretében betölteni hivatják, szükségessé teszi, hogy az állam külön fölügyeletet gyakoroljon felettük, hogy a jogaik képviseltetésére utalt polgárok érdekeinek visszaélések elleni megóvására s a létező visszaélések kiirtására külön törvényes intézkedések hozassanak. Határozottan tehát meg az ügyvédet és ügyfelét egymás irányában megillető jogok és kötelezettségek, állíttassék föl külön cathegóriája azon vétségeknél, melyeket kizárólagos működési körénél fogva csak ügyvéd követhet el, s hozassanak törvényszabványok azoknak megóvására. De nem látom be sem szükségét, sem helyességét annak, hogy az állam e fölügyeleti jogot s a vétségek fölötti bíráskodást egy e czélra alakítandó külön hatóságnak, épen a hason-vagy ellentétes érdekek által vezérelt kartársaknak adja át. Külön bíróságok föllállítása egyes osztályok fölött ép ugy sértő lenne a többi honpolgárokra, mint azon osztály egyes tagjainak érdekeire nézve, s midőn a törvényhozás az igazságszolgáltatás egyszerűsítése érdekében a külön szakbíróságokat megszüntette, nem lenne czélszerű külön osztálybíróságokat teremteni. — Az ügyvédi kar kezébe adott fölügyeleti jog és fegyelmi hatóság veszélyessé válhatnék majd az egyes ügyvédre — majd az általa érdekeiben sértett félre nézve, amint az egyenlő foglalkozás és keresetmód majd ellentétes érdekeket s ebből eredő irigységet, ellenszenvet, — majd szorosabb érdekegyeséget s vonalmat szül; s míg a kamarának szorosabb viszonyban álló tagjai egymás irányában helytelen kedvezést gyakorolhatnak, addig más — különösen újonnan belépő — tagok részéről oly bosszantásoknak lehetnének kitéve, melyek által pályájuktól elkedvetleníttetnének.

Sokkal helyesebbnek, ugy az állam mint az ügyvédek s felek érdekeinek biztosítására egyedül megfelelőnek vélem: hogy az ügyvédek feletti fölügyeletet és bíráskodást a rendes állami hatóságokra s bíróságokra bízassék, s nem oszthatom azon nézetet, miszerint ily intézkedés az ügyvédi kar tekintélyének s függetlenségének sérelmére lehetne.

Eltekintve attól, hogy a tekintély a személy tulajdonságaihoz van kötve, s arra más hasonfoglalkozásu egyének viselete befolyással nem bir, s hogy a törvényhozásnak nem lehet feladata egyesek vagy osztályok tekintélyéről gondoskodni; nem ismerhetem el e nézet helyességét már csak azért sem, mert a rendes hatóságok és bíróságok törvényileg megszabott illetékessége senki tekintélyének s függetlenségének nem lehet ártalmára, sőt inkább korlátozza bárkinek is függetlenségét az, ha a rendesen kívül még más hatóságnak s bíróságnak is alá van rendelve. Nem alaposabb-e azon aggály, hogy ha az ügyvédek és jelöltek hivatásukban elkövetett vétségei feletti bíráskodást a rendes bíróságok hatásköréből elvonatik s első fokon az ügyvédi kamarák, másodfokon közvetlenül a legfőbb ítélőszék fegyelmi bírósága elé utaltatik, mi által a legfőbb ítélőszék teendői is tetemesen szaporíttatának, — bíránk tekintélye szenvedne esorbát az ügyvédekkel szemben? s lehetne-e ily kivételes bíráskodást indokolni akkor, midőn a törvényhatósági tisztviselők fegyelmi vétségei feletti bíráskodás és a rendes bíróságok hatáskörébe van utasítva.

versenymestere játszott; erőteljes, nemes és érzelmes játéka zajos tapsokra ragadta a közönséget. A mult évben a zenekari hangversenyek egyikében, rohammal hódította meg az ifju művész a fővárosi zenevilág rokonszenvét s azóta minden alkalommal megerősödött a rokonszenv, mert minden újabb alkalom bizonyítja, mily szerencsés tapintat volt őt a budapesti zenevilágnak megnyerni. A taps meg nem szűnt, míg e szám nem ismételtett.

A műsört Mozart Es-dur symphoniája fejezte be. Hoffmann e zeneművet méltán nevezi hattyudalnak, mert Mozart későbbi symphoniái stíljókra és egész irányukra nézve elűntek az előbbiektől, melyeknek e zenemű képezi mintegy zárkövet. A második tétel kétségkívül magasan kiválk a többi közül. E dallamgazdag adagio már egymagában is halhatatlanná tette volna szerzőjét.

Az utolsó tétel, kötekedő szeszélyességével, melyet még komikus hangszereles mozzanatok is fokoznak, melyekben a főszerep a themat minduntalan átvenni iparkodó fuvóhangszereknek jut, nem idézhette elő azon hatást, mely bizonyára el nem marad, ha e zenemű nem épen a program utolsó számát képezi, midőn a közönség már az indulás készülődésével elfoglalta.

Azon benyomást azonban mégis magával vitte mindenki, hogy az Es dur Symphonia Mozart azon alkotásai közé tartozik, melyek minden időre tökéletes remekművek maradnak.

Az előadásról fölisleges szólnunk, valahányszor Richter karnagy neve áll a hirdetésen, azon biztos tudattal lépünk át a hangverseny-terem küszöbét, hogy mintaszerű interpretatiokat fogunk hallani.

A legközelebbi zenekari-hangverseny april 1-én lesz; műsora — mint halljuk — a következő: Egmont nyitánya Beethoven-tól, Mihalovich Odón egy újabb műve: „A szelvész“ énekkarokkal, Liszt Ferencz Es-dur Concertje, előadja Brassin Lajos, a belga zongora-művész, végre Berlioz Childé Harold symphoniáj költeménye.

Részrehajlatlan s elfogulatlan ítélkezést bármiféle ügyben egyedül a bírótól lehet várni, kinek foglalkozásában megszokott objectív gondolkodásmódja s egyéb foglalkozási s keresetmódotól elzárt kiváló állásnyújt ez irányban biztosított. A tapasztalat nem igazolja azon fölfogást, hogy azért, mert az ügyvéd nézete a perben eltérő lehet a bíró nézetétől s mert az ügyvéd gyakran ennek nézete ellen is tartozik a jogot védeni, a bíró elenségségé válnék az ügyvédnek. De ha már szükségesnek látszanék, hogy az ügyvéd egyenlő fokra helyezessék a bírakkal, s hogy vele a közvetlen érintkezésben álló bíróságok netalán elfogultságától megóvassék: ezen ezél az ügyvédi kamarák külön bírósága nélkül is elérhető, ha az ügyvédek fegyelmi ügyeinek első bírósági ellátása a kir. ítélő táblák fegyelmi bíróságaihoz utasítatik. Semmi esetre sem egyeztethető azonban össze igazságszolgáltatásunk rendszerével s alapelveivel a törvényjavaslat azon intézkedése, hogy a köztársaság meghatalmas hivatalos kezdeményezése magántestületre ruháztassék, hogy a köztársaság szerepét a kamara ügyésze az ügyvédi kar nevében gyakorolja.

Ha már nézetem szerint helytelen lenne az ügyvédek egyetemes lépésre kényszeríteni, az ügyvédek jogát a kamara tagjai sorába való fölvetélhez kötni s a kamarákat az ügyvédek s jelöltek fölötti gyámkodásig tuzott fölügyelettel s a fegyelmi bíróság gyakorlásával megbízni: még helytelenebb lenne az ügyvédi kamarák hatóságát s bírósági jogát más honpolgárokra is kiterjeszteni. — E kivételes bíróság az ügyvédek névé némi fictióval választott bíróságnak lenne tekinthető, annak másokra való kiterjesztése azonban semmi jogi alappal nem bírna s azon törvényes alapvetést sértene: hogy kiki csak rendes hatósága s bírósága elé idézhető meg. — Már pedig a törvényjavaslat szerint az ügyvédi kamara fegyelmi bírósága tanul vagy szakértőtől bárkit maga elé idézhetne, meg nem jelenés esetén bírósággal is fenytethető, bíró közbejötté nélkül eskethetne s az ügyvéd ellen alaptalan panaszt tevő felet a költségekben, sőt bírságban is elmarasztalhatná. Ezen intézkedések még a kamararendszer mellett főérvül használt osztrák ügyvédi rendtartással sem indokolható, mert az ügyvédi kamarák hatáskörének e tulerjesztése az osztrák rendtartásban sem fordul elő.

Mint hogy e különvéleményem nem egyes szakaszra, de a törvényjavaslatnak az egészen végig vonuló egyik alapeszméjére vonatkozik, nem lenne helyén egyes szakaszokra nézve részletes indítványokat tenni, miért is e részbeni indítványaimat csak általánosságban terjesztem elő a következőkben:

- a) a kamarák alakítása s az azokba való belépés ne rendeltessék el kényszerileg, s az ügyvédség gyakorlata egyedül az ügyvédi oklevélről tétessék függővé;
- b) az ügyvédi lajstromok vezetése s az ügyvédek fölötti fölügyelet bizassék közvetlenül az igazságügyi miniszterre s hivatalos közegeire;
- c) az ügyvédek által foglalkozásuk körében elkövetett visszaélések s vétségek fölötti bíráskodás bizassék elsőfolyamodásilag a kir. ítélő táblák fegyelmi bíróságaira. — a vádtétel gyakorolassék az állam nevében, a kir. ügyészség által;
- d) a vagyontalan felek képviselése, valamint az elhalt ügyvédre bízott magániratok s értékek biztosítása és gondnok kinevezése iránti intézkedések bizassanak az elsőfolyamodású bíróságokra, s tartassék fön változatlanul ezeknek hatásköre az ügyvédi díjak megallapítására nézve is;
- e) az ügyvédjelöltek bejegyzése s gyakorlati idejük tartamának bizonyítása bizassék az eddigi gyakorlat szerint az első folyamodású törvényszékekre.

Különfélék.

Budapest, márczius 12.

(Hivatalos.) A király Károly pénzügyi tanácsot a királyi tanácsosi cím díjmentes adományozása mellett kolozsvári pénzügyi igazgatóvá, Horváth Géza jogtudort s köz- és váltóügyvédet, alügyészséje a pancsovai kir. ügyészséghez nevezte ki. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök Tuzkóczy István első oszt. pénzügyi titkárt pénzügyi tanácsossá s a kolozsvári pénzügyigazgatóság főnöki helyettesévé, az igazságügyminiszter Vajda Imre ügyvédségét a szent-góthárdi járásbírósság mellé bírósági végrehajtóvá, a győri járásbírósság mellé Tóth Lajos győri lakost bírósági végrehajtóvá, Szócs Emil orvosbész tudort a kolozsvári kir. törvényszékhez törvényszéki orvosná, és egyúttal a kolozsvári királyi ügyész felügyelésté alatt álló börtönhöz börtön-orvosná nevezte ki, és Minich Péter bekési, kir. járásbíróssági irnokot a bekés-gyulai kir. törvényszékhez helyezte át.

— **A képviselőház elnökénél** tegnap ismét estély volt, melyen körülbelül 60—70 egyén jelent meg. A miniszterek közül Szlavy, Wenheim báró, Szapary gróf, Zichy gróf, Pauler és Trefort, a felsőlház részéről Majláth, Haynald érsek stb. volt jelen. Részt vettek továbbá az estélyben: a három Tisza, s a deák-párti lapok szerkesztői.

— **Névváltoztatások.** Adlhardt Antal kassai lakos és képezdei tanár vezetéki nevét, „Arányi“-ra, Sandemayer János budapesti lakos, s nyugalmazott es. k. szármayor vezetéki nevét „Somlaira“-ra változtatta át.

— **Érdekes vendége** lesz a bibornok primásnak a husvéti ünnepek után. A „M. P.“ írja ugyanis, hogy Dupanloup orleansi érsek f. hó 4-dikéről keltezett levelében jelenti Simor János bibornok érseknek, hogy azon régi vágyának eleget teendő, miszerint a „szép és nagy Magyarország“ meglátogatassa, a husvétutáni napokban Esztergomba fog érkezni.

— **Nemzetgazdaságról a hölgyeknek.** György Endre az országos „nőképző-egylet“ helyiségében ma tartá első fölolvasását a nemzetgazdaságról, melyet ezután minden esütörtökön délután 4 órakor folytatni fog. Mint értesítünk, számos és elegáns hölgy közönség volt jelen. Ez első alkalom tudunkra, hogy Magyarországon egész kursus tartatik nemzetgazdaságról hölgyek részére.

— **Pénzeslevél-borítékokat** fog árulni ápril 1-jétől fogva valamennyi magy. kir. posta-hivatal. E borítékok ára darabonként 1 krajczár lesz. Ezen intézkedés a közönség számára akar kedvezmény lenni; mert e borítékok a pénzes-levelekre alkalmazott szabályoknak minden

tekintetben megfelelnek. E borítékok használása azonban a közönség tetszésére van bízva. A pénzeslevél-borítékok „Magyar királyi posta“ viznyomatú fölirattal lesznek megjelölve. Az ilyen borítékokba helyezett pénzküldemények lezárásához, ha bepecsételve állítólagos értéknívánítással adatnak föl, két, azon szöglet helyére, hol a két borítékszárny összeér, alkalmazott pecsétlenyomat elegendő. Nyitva, a postahivatalnál megolvastott pénztartalommal föladvott és ilyen borítékba zárt pénzesleveleknél a postahivatal ellenőrző pecsétje a borítékszárny mindkét végén, a föladvott magánpecsétje pedig a két hivatalos pecsét közé alkalmazandó. A másféle borítékokba zárt pénzküldemények borítékolására és lepecsételésére nézve az eddigi szabályok ezentul is teljes érvényben maradnak, vagyis azok ezentul is öt pecséttel látnadók el.

— **Török János hátrahagyott iratai** közt. Török Sándor miniszteri titkár, az elhunyt publicistának fia, számos politikai, közgazdasági és irodalmi becsü levelet, s Török János saját maga által készített életrajzát találta. Ezen utóbbi 1867-dik évig terjed s érdekes rajzát képezi a negyvenes évektől 1878-ig terjedő politikai küzdelmeknek. Ezen életrajz tehát elhunyt jelesünket nem kíséri egész haláláig, sőt még az utramontán táborba történt átszégződésig sem, s így ez Török János legutolsó éveire vonatkozólag nem tartalmaz adatokat.

— **A fővárosi hivatalnokok inkompatibilitására** vonatkozólag Kammermayer Károly polgármester a következő levelet intézte a fővárosi hivatalnokaihoz: „A fővárosi szervezési szabályrendelet V-ik részének 10 ik §-a határozottan tiltja, hogy a fővárosi tényleges szolgálatában álló összes személyzet bármelyik tagja pénzügyintézetnél, és egyéb másnemű vállalatoknál elnöki, igazgatói, választmányi vagy ezekkel rokon minőségű állásban elfoglalva lehessen. Midőn szabályrendeletünk ezen §-ára hivatkozom, egyszerűsind szükségesnek tartottam felhívni tekintetes uraságodat, hogy annak rendelkezését a vezetése alatt levő összes tisztí személyzetnek figyelmébe hozni, s a netalán érdeklettek az idézett szabály szerinti cselekvésre utasítani annál inkább sziveskedjék, hogy ennek folytán a felelőségre vonás szükségére nekem alkalom nyujtva ne legyen. Budapest, 1874. márczius hó 5-én.

— **Buda végre megszűnik megerősített hely gyantát szerepelni.** Király ő felsége ugyanis a budai város, mint ilyennek megszüntetését, s rendelte el ehhez képest az erődítvényi műveket most már le lehet romolni, mi nem kevés fog közrehatni Buda, s különösen a vár szépitésére. Legjobban örülhetnek pedig az erődítvény körében levő házak tulajdonosai, kik most már föltétlen telegkönyvi tulajdont nyernek épületeikre. Eddig ugyanis kénytelenek voltak tulajdon joguk megszerzése alkalmával elfogadni azon záradékot, hogy az esetleges erődítési munkálatok miatt megengedik házuk lerombolását.

— **A kolera-árvaház és nő-iparegyüt javára** 1874 márczius 15-én déli 12 és fél órakor a városi vigardá kis termében tartandó hangverseny műsorozata: 1. Portici nemből, Auber. Előadja a nemzeti színház énekkara, Richter J. ur kísérete mellett. 2. A legszebb hölgy, ballada Garaytól. Szavalja Prielle Cornelia asszony. 3. a) Gretchen am Spinnrad, Schubert. b) Russische Nachtigall Alfenef. Eneklí Ellinger Josef k. a. 4. Magyar rhapsodia 13. sz. Lisztől. Zongorán előadja Pinner Miksa ur. 5. a) Népdal Blaha Jánostól. b) Népdal Simonffyól. Eneklí Blaha é asszony. 6. „Záeh Klára“ Arany J. balladája gr. Zichy Gézától. Előadják Pauli, Richter J. urak és a nemzeti színház énekkara. Helyárak: Kőrszék 3 frt, számozott hely 2 frt, bemenet 1 frt. Jegyek kaphatók Rózsavölgyi és társánál, Kristóftér 4 szám alatt s a hangverseny napján este a pénztárnál.

— **Téj- és tejtermék-kiallítás** lesz f. hó 30., 31. és ápril 1-jén a milanoi földműves iskolában, mely alkalommal ugyancsak Milanóban a kiállítás bíráló szakértői kongresszus is össze fog gyűlni. A kiállítás programja a magy. orsz. gazdasági egyetelnél megtekinthető, valamint ugyanott bejelentési ívek is kaphatók.

— **Hözivatar** volt ma viradóra a fővárosban és környékén. Tegnap este még egészen száraz és enyhe időjárás volt, s ma reggel már a házakat és utcaikat fehér lepellel vonta be a sűrűn hulló hó. Időjárásunk szeszélyességéhez képest azonban a télnek ezen utójátéka sem tarthatott soká, s délután már az egész télképnek, hónap, zivatarnak vége lett, s nem maradt belőle egyéb, mint feneketlen sár.

— **Imre Mihály,** kinek szerencsétlen halála az újpesti zavargásokra alkalmat szolgáltatott, csakugyan öngyilkos volt. A boncolást eszközöl orvosok ugyanis ide vonatkozólag a következő nyilatkozatot teszik közzé: „Alólítottak ezenel nyilatkozatják, hogy a folyó évi márczius 7-én Imre Mihály hulláján történt hivatalos boncolás, illetőleg az ez alkalommal erről fölvetett bonczjegyzőkönyv alapján kitűnik, hogy Imre Mihály sajátkezűleg akasztotta föl magát, mint ezt a fenytő ügyi vizsgáló bíróság kezében levő és általunk aláirt és fölvetett bonczjegyzőkönyv mutatja. E szerint minden más állítólagosan rajta elkövetett külérőszakról hír merő kohlomány és hazugság. — Ujpest, márczius 11. — Dr. Háal Samu, tiszteletbeli megyei orvos és boncznok. Boscovits Alajos, gyakorló orvos. Niemayer, orvos és sebész tudor, szülész, stb.“

— **Rövid hírek.** A bécsi burgszínház alatti raktárban tegnapelőtt este, az előadás alatt, tűz ütött ki; a közönség és a színházhoz tartozó egyének nem is sejtették a veszélyt, a véletlenül arra menő tüzoltók azonban észrevették a pinczelyukon át kibombolygó füstöt s a vész terjedését megakadályozták. — Visontai Kovách László országgyűlési képviselőt mély családi gyász érte; anyja özvegy Kovách Jánosné f. hó 11-én elhunyt. — György Endre a nőképző-egylet helyiségében fölolvasást tart a „nemzetgazdaságról“ köréből. — Földrendés volt f. hó 6-án d. c. 9 órakor Samoroban, Horváth országban. A föld hullámszánya nyugatról kelet felé haladt, s az említett helyen 2 másodpercig tartott. — A fővárosi tanács munkaközpontján és vagyontalan egyének számára fiókápolást szándékozik fölláttani, minthogy a jelenlegi szegényház sokkal kisebb

semhogy az igényeknek megfelelően. Eddig még nem tudtak alkalmas helyiséget találni és ezért a tanács ajánlati tárgyalás után akar ilyet szerezni. Azon háztulajdonosok, kiknek ily célra alkalmas helyiségük van ajánlataikat Funk Kálmán tanácsnoknál a város-házban 3-dik emelet 83. szám alatt nyujthatják át. — Tegnap este 7 órakor a Schosberger-féle dohányraktárban egy fölso fiókból nagy mennyiségű dohány zuhan le és négy munkásnét egészen eltemetett, úgy, hogy csak ügyvel-bajjal bírtak kivergődni. Az egyik asszony meg is sérült.

Nemzeti színház. Péntek, márczius 13. „Romeo és Julia“, Tragoedia 5 fölvonásban.

Közgazdaság.

Budapest, márczius 12.

— **A Blum-féle gőzmalmi részvénytársaság** közgyűlése Hollitscher Fülöp ur elnöktele alatt ma tartatott meg. A mult évben 403,095 vámmázsa buza öröltetett föl és abból 388,100 mázsa termeltetett. Az évi mérleg 79,519 frt 32 kr. veszteséggel záródik, amely a 18,044 14 krajczárnak, mely tartalékalaphól vétetett, hozzászámításával 97,563 frt 64 kr-ra emelkedik. A tavalyi veszteséggel együtt ez tesz összesen 335,047 frt 34 kr. veszteséget. A részvényesek nem tehettek okosabbat, mint megadni a fölmentést.

— **Magyar faanyag kivitele.** A „Földművelési Érdekeink“-ben olvassuk: „Andresen J. H. vállalkozó Oportóhól a bécsi közkiállítás alkalmával a magyar dongafák kitűnő minőségéről meggyőződve, a budapesti Fischer és Sonnenberg cégét útján 2 millió dongát vásárolt és állítólag Károlyi Gyula gróftól egy dongakészítésre alkalmas erdőrésztletet vett. Nevezett vállalkozó eddigi szükségletét Amerikából fedezte.

— **A pénzügyminiszterium** a következő körrendeletet bocsátotta ki: A czukoradó iránti törvény és szabályok 75. §-ának azon határozata, mely szerint minden czukor, mely süvegben vagy kenyerekben állittatik elő, tekintet nélkül származására, a pénzügyminiszterium által minden gyár vagy finomító részére meghatározott gyárjellel látható el, egyetértőleg az osztrák birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok es. k. pénzügyminiszteriumával ezenel megszüntették. Jelen rendelet hatálya a közzététel napján lép érvénybe.

— **A kamatozó pénztári jegyekről** a hivatalos lap mai száma következő kimutatást közli: Maradvány volt 1874. január végével 113 darab 100, és 1807 darab 1000 forint 1.818,300 forint értékben, február hóban kibocsátatott 10 darab 100, és 890 darab 1000 forintos 891,000 forint értékben; februárban beváltatott 18 darab 100, és 971 darab 1000 forintos 972,800 forint értékben. Maradt tehát forgalomban február végével 105 darab 100, és 1726 darab 1000 forintos összesen 1.736,500 forint értékben. Az apadás tehát ha nem is nagy, de nem is jelentéktelen.

— **Keszthely város közönségének emlékirata** a képviselőház 21-es bizottságához a 9-es albizottság azon javaslata ellen, mely a keszthelyi m. kir. gazdasági fölsohbb tanintézet megszüntetésére van irányozva, beküldetett hozzánk. Esetleg visszatérünk reá.

— **Ausztria és Magyarország külkereskedelme.** A monarchia vámterületén tavaly az áruforgalom és pedig a behozatal 570., a kivitel 424., összesen 394., millió forintra ment: 1872-ben a behozatal 613., a kivitel 384., összesen 998 milliót tett; ennél fogva tavaly a behozatal 42., millióval kisebb, a kivitel 39., millióval nagyobb volt, mint 1862-ben. Ezen összegek azonban csak a legfőbb cikkek forgalmát tüntetik föl, míg ha a teljes forgalom számba vétetik, akkor a behozatal a kivitt 1873-ban 146., millióval haladja meg. A behozott áruknál mutatkozott 42., milliónyi esökkenés főkép a szött és kötött áruk 16.3, a nyers- és fölíg földolgozott érczek 10, esont-, fa- és kőárúk 7., állatok 6., fonal szintén 6., bőr és bőrárúk 6., állati termékek 5., zsrimentiek, gépek és rövidárúk (mindegyik csoportnál) 3 milliónyi kevesebb behozat ala folytán állott elő. A kivittelnél mutatkozott 39., milliónyi többlet pedig kiválólag a kerti s mezei termények, a szött és kötött áruk mindegyiknél 15 millióval, a nyers és finomított czukor 8., tuzi s szeranyagok 6., állati termények 3., végre gépek és rövidárúk 3., millióval emelkedett kivittelnél eredt. A ki-s bevitt nemes érczek értéke, még pedig a behozott 38, a kivitt 23, összesen 61 millió 1873-ban, míg az előző évben 36., illetőleg 66., összesen 102., millió, és így tavaly 1., millióval több hozott be, s 43 millióval kevesebb vitetett ki, mint 1872-ben. Az itt számba vett áruforgalom közös vámjövödelme 1873-ban a behozatalnál 25., a kivittelnél 0., összesen 26 : 1772-ben 27., illetőleg 0., összesen 27., milliót tett, minél fogva tavaly egészen 1., millióval kevesebb a vámjövödelme 1872-höz képest. A esökkenés a tehének, juhok, sertések, bor, érczek, fonalak, közönséges gyapjúárúk és bőr, valamint vasuti koscsik és gépek behozatalánál mutatkozott hanyatlásból ered.

— **A budapesti gabna- és értéktözsde** márczius 12. Az értéktözsde némileg kedvezőbb hangulat uralkodott a lehető legkorlátozottabb forgalom mellett. Municipális 33.25, anglo-magyar 35.25, magyar hitel 153.50—154.25, franco-bank 53, földhitel 60.75—61, magyar gőzhajó keresett. 8—8.25 ön nagy forgalmat fejt ki, Schlick vasöptöde 160, kőszén- és téglagyár 192, magyar gőzhajótársulat elsőbbségei 86. Arany változatlan, 20-francoos 8.88, ezüst 105, porosz pénzt. utalv. 1.65. A gabnatözsde a buza gyöngén kimáltott. Buza mintegy 15,000 mázsa adatott el; 84 fontos 8.25-től lefelé a 80 fontosig, mely 7.20-szal vásároltatott, minden fajtól 5—10 kr. engedtetett el. A rozs el volt hanyagolva. A kukorica is 1000 m. adatott el 4.75-tel, május-juniusra 4.85-tel adatott. Zab tartja magát, kész áru 2.36—2.37-tel eladtott 50 0 mérő, tavaszra 25,000 mérő kelt el 2.29—2.30 ötven fontonként. Köles kivitelre 60 mázsa adatott el 5.30-czal 82 fontonként.

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.

A „KÖZÉPPÁRT”-ra

Előfizetési föltételek:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

egész évre	16 forint
fél évre	8 „
negyed évre	4 „

Egyes szám 6 krajczár.

Hirdetmények díja:

6-hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 12, kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr. Nyilttéri petitsor 50 kr.

Bélyegdíj külön 30 kr.

Hirdetmények elfogadtatnak a kiadóhivatalon kívül egyedül Haasenstein és Vogler hirdetésfelvételi hivatalában Budapesten: Dorottya-utcza 3. sz. I. em. Bécs: Wallfischgasse 10. sz. Prága: Graben 27.

H I R D E T É S.

Kilián Frigyes

m. k. egyetemi könyvtáros által Pesten, váczi-utza Drasche-féle házban megszerezhető:

HUGO VICTOR
legujabb regénye!

1793
vagy
a polgári háború.

Regény, írta HUGO VICTOR.
Ford. **Áldor I. és György A.**
Három kötet ára 5 frt.

Megrendeléseket **KILIÁN FRIGYES**
m. k. egyetemi könyvtáros Pesten, váczi-utca
Drasche-féle házban, elfogad. 3552

A díszes társalkodó,
vagyis
a világba termett ember.

Magában foglalja:

Az illem és udvariasság minden alkalmak- és viszonyokhoz mért szabályait, továbbá mindenféle társas-játékokat, meseterfogásokat, számfeladványokat, jóslatokat, élceket, énekeket, szavalmányokat, rejtett szókat, találós meséket, emlékkerseket, alkalmi üdvözlőket, szerelmes leveleket, házassági ajánlatokat, felköszöntőket, virágnyelvet, a színek jelentését stb.

Negyedik tetemesen bővített és javított kiadás. 438 lap.

Ára kötve 1 frt 20 kr.

Legujabb magyar

levelező vagyis tanácsadó

a társadalmi és a közélet minden körülményeiben és a kereskedői viszonyokban szükséges, hasznos és nélkülözhetlen segédkönyv.

A helyesírás levélírásnál, mindennemű iratok, okiratok, keresetek, szóval mindennemű peres és nem peres ügyekbeni eljárásnál.

Írta **Kassay Adolf.**

382 lap, ára 1 frt.

Legujabb és legteljesebb pesti

magyar és német házi titoknok

vagyis

LEVELEZŐKÖNYV.

Hiv tanácsadó minden rendű és rangúak számára, mindennemű, a közönséges életben előforduló levelek szerkesztésében.

Hetedik tetemesen bővített és javított kiadás. 332 lap.

Ára 1 frt.

NEVESSÜNK.

Eredeti adomák gyűjteménye a magyar életből.

Összegejté

VAS GEREBEN.

Második kiadás. 2 kötet, 638 lap. Ára 1 frt 50 kr.

CZIGÁNY-ADOMÁK.

Közli **VIG DEZSŐ.**

Második bővített kiadás, 110 lap. Ára 45 kr.